

VELİLERİN SORUMLULUKLARI

MEB'in çeşitli yönetmeliklerinde velilere çocuklarının eğitimleri konusunda bazı sorumluluklar yüklenmiştir.

Örneğin OÖİKY'nin 51/1. maddesinde öğrencilerin ödüllendirilmesi, davranışlarının izlenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler; öğrenci, veli, öğretmen ve yönetici işbirliğinde yürütüleceği belirtilmiştir. Bunun dışında OÖİKY'de veliye aşağıda belirtilen konularla ilgili çeşitli sorumluluklar verilmiştir:

- Öğrencinin devam ve devamsızlığının izlenmesi (m. 18),
- Sınavlara katılmadığı durumlarda öğrencinin mazeretinin sunulması (m. 23),
- Uygulamalı derslerde özür başvurusunda bulunulması (m. 24/2),
- Okulöncesi eğitim kurumları tarafından gelişim raporu verilmesi (m. 30),
- Öğrenciye sınıf tekrarı yaptırılması (m. 31),
- Öğrencinin sınıf yükseltme sınavına alınması (m. 32),
- Öğrencinin hafızlık eğitimine devam ettirilmesi (m.32/4),
- Öğrencinin şube öğretmenler kurulunda gerekli görülürse temsilci olarak görevlendirilmesi (m.36),
- Öğrencinin ödüllendirilmesi (m. 51),
- Öğrencinin disiplinin sağlanması (m. 54/3/c),
- Öğrencinin davranışlarının değerlendirilmesi (m. 57/2/c ve m.58),
- Öğrenciye okul değiştirme cezasının uygulanması (m. 62/2),
- Öğrencinin verdiği maddi zararın ödettirilmesi (m. 65/1),
- Öğrencinin öğrenim belgesinin düzenlenmesi (m. 73/2),
- Öğrenci belgesi düzenlenmesi (m. 73/4),
- Çocuk kulübü ve yetiştirme kurslarının açılması (m. 83/1).

OKY'nin çeşitli maddelerinde de velilere bazı sorumluluklar yüklenmiştir. Aşağıda velilere yüklenen sorumlulukların geçtiği maddeler verilmiştir:

- Ders seçiminin yapılması (m. 11/2).
- Öğrencinin zararlı alışkanlıklardan korunması için okul yönetiminin gerekli önlemleri alması (m. 17).
- Sosyal etkinliklerin gerçekleşmesi (m. 18/1).
- Öğrenci kontenjanlarının belirlenmesi (m. 25/1/a),
- Dala yerleştirme işlemlerinin yapılması (m. 31/2/b),
- Öğrencilerin okula devamının sağlanması (m. 36/1-4-5-7),
- Nakil ve geçiş başvurularının yapılması (m. 38; m. 39),
- Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına itiraz edilmesi (m.49),
- Hazırlık sınıfındaki yeterlilik sınavının ve 9. sınıfa geçişin yapılması (m.60),
- Eşitlik durumlarında okul birincisinin belirlenmesi (m. 64/5),
- Diplomanın teslim edilmesi (m.69/3/ğ),
- Meslek eğitimlerinde işletmelerle eğitim sözleşmesinin imzalanması (m. 78/6/a; m. 143),
- Öğrenci davranışlarının değerlendirilmesi (m. 86/4/n),
- Gerekli hallerde sınıf ve şube öğretmenler kurulunun toplantısına çağırılması (m. 110/1),
- Yurtdışında beceri eğitimi ve staj başvurularının yapılması (m. 125),
- Öğrencinin yerleşim yeri dışında bir yerde staj yapmasına izin verilmesi (m. 131).

OKY'nin 34. maddesinde yer alan “*Öğrenci velayeti konusunda anlaşmazlık hâllerinde, yargı kararına göre işlem yapılır.*” hükmü gereğince, okul müdürlerinin velayet konusunda yargı kararlarını uygulamakla yükümlü oldukları söylenebilir. Anne ve babanın sahip olduğu velayet hakkı bazı hallerde çekişmeli duruma gelebilir. Bunlar evlilik birliğinin sona ermesiyle, diğer bir ifadeyle boşanma ile ortaya çıkabileceği gibi, velayetin kaldırılmasını gerektirecek bazı durumların ortaya çıkmasıyla da gündeme gelebilir. Bu durumlar öğrenim gören çocuğun okul hayatını olumsuz etkileyebilir, okul başarısını düşürebilir, diğer öğrencilerin velayet uyuşmazlıklarına tanık olmasına yol açabilir ve bu gibi durumlar nedeniyle öğrencinin okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerinin olumsuz etkilenmesi hatta aksaması söz konusu olabilir.

Velayet hakkının uygun kullanılmamasından doğabilecek sorunlardan okula yansiyabilecek olanlar, anne ve babadan kaynaklananlar ve çocuktan kaynaklananlar şeklinde gruplanabilir. Anne ve babadan kaynaklanan sorunlar, anne ve babanın deneyimsizliği veya bilgisizliği, süreğen hastalığının olması, özürlü olması, başka yerde bulunması (çocuğun üçüncü kişinin yanına bırakılması ve bakım ve eğitiminin bu kişi tarafından yapılması, mahkûm olması, gaipliği), tek ebeveyn olması (ölüm, boşanma, imam nikâhlı evlilik, anne-babadan çocuğun alınması, velayetin kaldırılması veya evlilik dışı doğumlarda), aşırı sert (istismar), aşırı yumuşak (çocuğun şımartılması her istediğinin yapılması) ya da ilgisiz/ihmalkâr tutumlar sergilemesi (hasta çocuğun tedavi ettirilmemesi, özel eğitime ihtiyaç duyan çocuğa uygun eğitim verdirilmemesi, mesleki eğitim verilememesi, manen terk edilmiş olması, eğitimi ile ilgilenmemesi) şeklinde olabilir. Öte yandan çocuktan kaynaklanan sorunlar, çocuğun ailenin huzurunu katlanamayacak derecede bozması (engelli olması, hiperaktivitesinin olması, suç işlemeyi alışkanlık haline getirmesi, alkol ve madde kullanması) ve ailedeki çocuk sayısının çokluğu şeklinde olabilir.

Anne ve babaların çocuk üzerindeki velayet hakkından doğan ve okula yansıyan sorunlara çocuğun eğitimine gereken özenin gösterilmemesi, çocuğun okuldan kaçma davranışının önüne geçilmemesi, çocuğun okula devamının sağlanamaması, çocuğun uyku ve beslenmesine gereken özenin gösterilmemesi, çocuğun özel eğitim ihtiyacının reddedilmesi, çocuğun velayetinin kendi üstüne alınması için uğraşılması ve çocuğun bir yakınının yanına bırakılması gibi sorunlar örnek olarak verilebilir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği gereğince de ailelerin özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımlarının ve eğitilmelerinin sağlanması gerekmektedir (m. 6). Özellikle eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde veli, okul ve uzmanlar işbirliği içerisinde çalışmalıdır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde gerektiğinde ailenin ve öğrencinin de görüşü alınmalıdır (m. 8). Bu süreçte, öğrenci ile ailenin görüş ve onayları alınmadan hiçbir açıklamanın yapılmaması Yönetmelik'te vurgulanmaktadır.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin bazı maddelerinde velilere bazı sorumluluklar yüklenmiştir. Örneğin 14. maddede düzenlenen "Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu"na gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere öğrencinin velisinin de katılımı sağlanır. Veli, belirtilen yönetmeliğin 71/1/a. hükmü uyarınca "İzleme ve Yönelme Kurulu"na öğrencilerle ilgili eğitim hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve işe yerleştirilmesi konularında görüş bildirmek, gerekli hallerde işbirliği içinde çalışmak ve gerektiğinde kurul toplantılarına katılmakla yükümlüdür.

MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nin 13. maddesi uyarınca, yönlendirmede rehberlik ve psikolojik danışma birimlerinin karar ve önerileri, öğrencinin ve velisinin kararının gerçekçi olması yönünde seçenekleri gösterici ve öneri niteliğindedir. Öğrenci ve veli, kararlarının sorumluluğunu üstlenmek durumundadır.

MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin 17. maddesinde gönüllü velilerin proje önerilerinin hazırlanması ve projelerinin uygulanması sırasında sınıf öğretmenleri ile sınıf ve şube rehber öğretmenlerine yardımcı olma, etkinliklerin, bireysel veya gruplar hâlinde yapılmasına katkı sağlama, okul dışı çalışmalarında öğrencilere yardımcı olma ve gerektiğinde çalışmalara maddî destek sağlama gibi sorumluluklarının olduğu belirtilmiştir.

Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi Genelgesi'nde öğrencinin iyi bir eğitim almasına yardımcı olmada velilerden beklenen davranışlara değinilmiş ve evde öğrenmeyi destekleyen bir ortam yaratarak velilerden çocuğunun gelişimine yardımcı olmaları istenmiştir.

